

Titel: Hvad Christus dømmes om officiel Christendom

Citation: "Hvad Christus dømmes om officiel Christendom", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-hcd-txr-root.pdf> (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Bibliografisk beskrivelse 315
2. Manuskriptbeskrivelse 317
3. Tilblivelseshistorie 318
4. Udgivelsesmåde 321

1. Bibliografisk beskrivelse

Hvad Kristus dømmes om officiel Christendom var færdigtrykt fra Bianco Lunos Bogtrykkeri den 15. juni 1855* og blev annonceret som udkommet i *Adresseavisen* og *Fædrelandet*, begge nr. 137, den 16. juni, og i *Berlingske Tidende*, nr. 138, den 18. juni 1855. Bogen kostede 8 skilling og udkom hos C.A. Reitzels Bo og Arvinger.

Tre eksemplarer af *Hvad Kristus dømmes om officiel Christendom* (forkortet *HCD*) er blevet kollationeret; de benyttede eksemplarer er:

A Søren Kierkegaard Forskningscenterets arbejds eksemplar, privat indbundet og ubeskåret.*

B Søren Kierkegaard Forskningscenterets arbejds eksemplar, privat indbundet og beskåret.*

C Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret, katalogsignatur F, 2661 - 8° ex. 1.

Ved den interne kollation af de tre eksemplarer blev der ikke konstateret afvigelser. Eksemplar A danner grundlag for den følgende beskrivelse.

Kollationeringsformel

8°. [1]⁸. 8 blade. Paginering [1-3], 4-14, [15-16].*

Formatet er oktav. Bogen har et omfang på 16 sider, svarende til 8 blade fordelt på 1 usigneret ark, og er pagineret 4-14, idet bl. 1r-2r og bl. 8 er uden paginering.

S. [1] udgør titelblad, og nederst på s. [2] står dateringen »Juni 1855.«. S. [15]-[16] er blanke.

Beskrivelse af eksemplar A

Den ubeskårne bogbloks blade måler ca. 130-135 × 208-210 mm.* Hæftets tykkelse er ca. 1 mm.

Papir

Der er benyttet almindeligt trykpapir af en ret kludeholdig kvalitet.

Typografi

Det fremherskende skriftsnit er fraktur; et enkelt sted er benyttet tekstur (gotisk). Fremhævet tekst er i øvrigt sat med fed eller spatieret skrift.

Titelbladet er med en dobbelt skillestreg delt i to felter. I det øverste er anført værkets titel og forfatternavn, i det nederste udgivelsessted, forlag, trykkeri og udgivelsesår. Titlen er fordelt på tre linjer med forskellig skriftgrad og skriftsnit. Den første linje er sat med bogens største punktstørrelse, ca. 4 grader over brødteksten, »om« med samme størrelse som brødteksten og den tredje linje med lang tekstur, ca. 3 grader over brødteksten.* Forfatternavnet, der er i halvfed spatieret fraktur, samt »Af« i fjerde linje er sat med samme grad som brødteksten. Det samme er udgivelsesstedet, der er sat med fed, og udgivelsesåret. Forlæggernavnet er spatieret og ca. 1 grad mindre end brødteksten, mens trykkeriangivelsen er ca. 2 grader mindre. Titelbladet er gengivet som illustration 13.

Dateringen på s. [2] er sat ca. 1 grad mindre end brødteksten. Overskriften på s. [3] er med fed ca. 1 grad større og adskilt fra teksten med en tynd vandret skillestreg.

På s. 8 er skriftets to centrale bibelcitater gengivet ca. 1 grad større end brødteksten, og evangeliereferencerne til hhv. »Matth.« og »Luc.« er sat med fed. Versangivelserne er overalt på s. 8 sat ca. 1 grad mindre end den omgivende tekst.

Der er brugt tre asterisker til adskillelse af tekstafsnit på s. 8 og 12. Brødteksten på s. [3] begynder med en uncial, der er ca. 2 grader større end brødteksten.

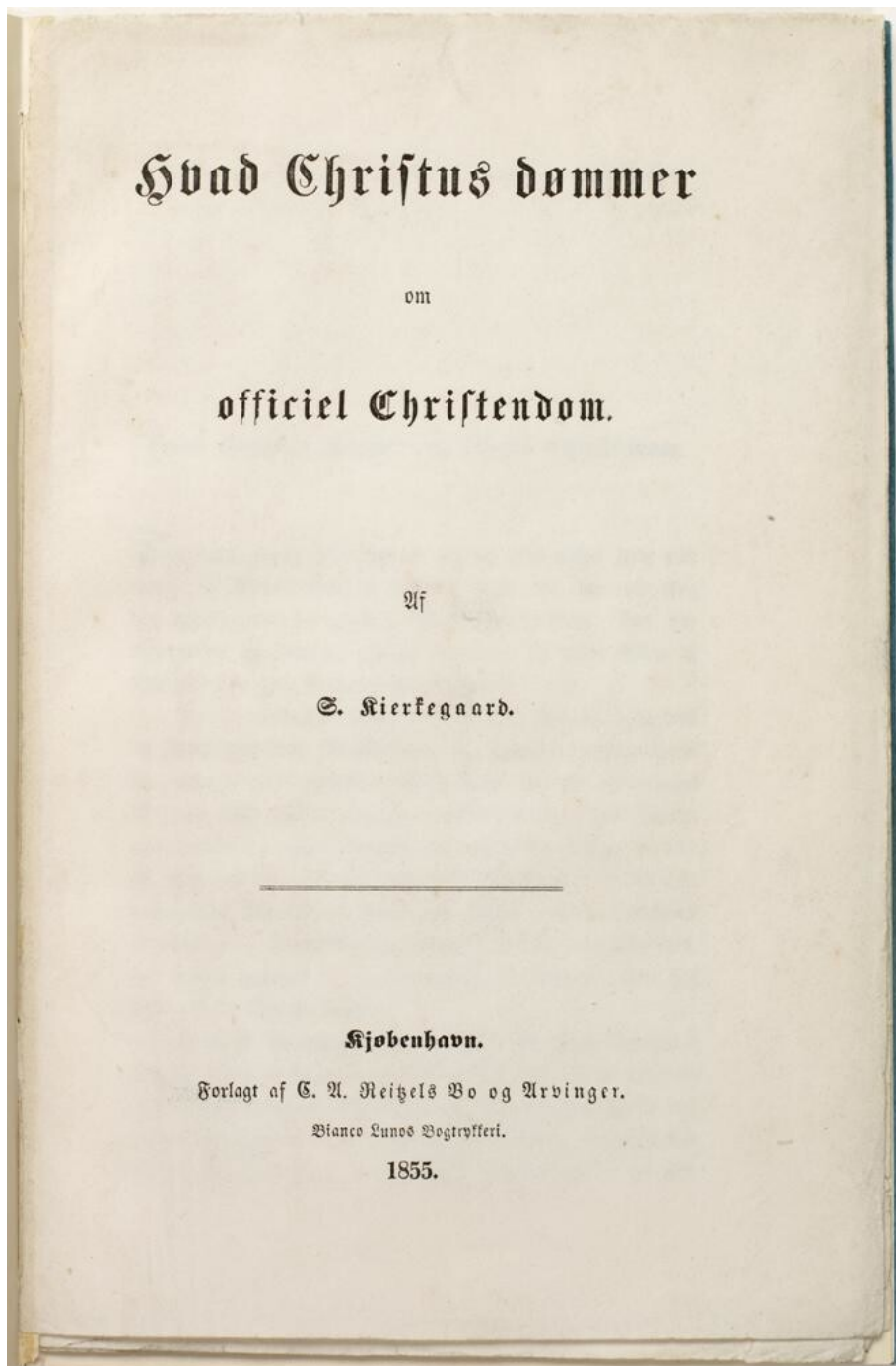
En normalside har 31 linjer. Tekstkolumnen måler 88 × 154 mm. Brødteksten er sat i 10 punkt (korpus). Der er dobbelt ordmellemrum efter punktum. Den sidste tekstsider afsluttes med en dobbelt finalestreg.

Der er ikke konstateret sætter- og trykfejl i førstetrykket.

2. Manuskriptbeskrivelse

Til *HCD* findes følgende manuskript i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kgl. Bibliotek.

HCD	1	Kladde til <i>HCD</i> (SKS 13, 173-181). 5 løse dobbeltblade, i alt 10 blade i 4 ^o .* Øverst på bl. [1r] findes titlen »Hvad Christus dømmes om / officiel Xstd.«. Herunder og adskilt fra overskriften med en skillestreg står dateringen »5 Juni.« uden indryk. På skrå er i øverste højre hjørne tilføjet »Skal udgives særskilt.«. Ingen paginering. De 5 dobbeltblade er med blyant nummereret 1-5 øverst til højre på rectosiden af første blad. Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 168 × 205 mm.* Bladene er foldet på langs, således at yderspalten udgør ca. en tredjedel af siden. Inderspalten rummer hovedteksten, yderspalten tilføjer.
-----	---	---

13. Titelblad til HCD. Naturlig størrelse, ubeskåret

I marginen på bl. [1v] forekommer redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« indvist med et dobbeltkors, og på bl. [6r] er der anvist »med stor Skrift.« ud for skriftets to bibelhensvisninger (SKS 13, 177,3-14). I kladden er bibelstederne ikke afskrevet; i stedet står »De findes: Matth: 23,29-33. aftrykkes, og Luc: 11,47-48. aftrykkes.«.

En del korrektioner; enkelte i form af sletning af hele linjer i hovedteksten (på bl. [3v], [5v] og [8v]), en del i form af tilføjelser i marginen. Større tilføjelser findes på bl. [1v] og [7r]. På bl. [1v] er marginaltilføjelsen udvidet under hovedspalten. På bl. [3v] er det meste af en marginaltilføjelse slettet med blyant. Marginaltilføjelsen på bl. [7r] er indvist med et kors skrevet med rødkridt, og på bl. [1v] er der foretaget en enkelt rettelse med blyant.

(Pap. XI 3 B 263)(KA, B pk. 52, læg 6; Pap. XI 3 B 263)*

HCD udkom som nævnt den 16. juni 1855. Skriftet er dateret »Juni 1855« på bagsiden af titelbladet og »5. juni« på bl. [1r] i kladden (ms. 1).

SK har tidligere beskæftiget sig med de to centrale bibelcitater, nemlig i optegnelsen NB23:173 fra 1851. Her sidestiller han på samme måde som i *HCD* samtidens forfølgere og eftertidens hyklere:

Samtid - Eftertid.

En Samtid forfølger, ihjelslaaer et Sandheds-Vidne.

Saa kommer der en Eftertid, som gjør store Ophævelser af ham. Og nu vil den saa gjerne give det Udseende af, at den er meget bedre end hiin Samtid.

Men see just dette Hyklerie er lige saa stor en Skyld som Samtidens: at slaae ham ihjel.

Dette er og Xsti Ord i Talen til Pharisæerne, saavel hos Mtth, som Luc: 11, 48.*

SK har altså overvejet tekststedet tidligere, men benytter det først midt i kirkestriden, hvor han lader *HCD* udkomme mellem *Øieblikket Nr. 2* og *Øieblikket Nr. 3*. Hvorvidt påskriften »Skal udgives særskilt« på forsiden af kladden (ms. 1) skal forstås således, at *HCD* oprindeligt var tænkt som en del af en større helhed og måske skulle bringes som en artikel i *Øieblikket*, eller således, at *HCD* fra begyndelsen blev skrevet som et selvstændigt skrift, der ikke måtte ende som en artikel i *Øieblikket*, kan ikke afgøres.

Ændringerne i kladden består primært af tilføjelser, som udvider passager i hovedspalten, og mindre sletninger. På bl. [7r] er tilføjelsen »han foredrager det om Forsagelse« og afsnittet ud (svarende til SKS 13, 178,3-16) blevet udvidet i flere omgange: Først er passagen »han skildrer de Herlige« til »og pryde deres Gravsteder« (svarende til SKS 13, 178,5-9) blevet tilføjet i marginen. Senere er passagen »han foredrager« til »carrieregjørende;« tilføjet over hovedspalten, mens sidste del fra »Man vil altsaa« og afsnittet ud er blevet tilføjet på langs i marginen og indvist med et kors i rødkridt. På bl. [3v] er en større tilføjelse indført oven over hovedspalten, ført videre i marginen og senere væsentligt forkortet, idet to tredjedele er blevet slettet med blyant. Efter passagen »hvad ogsaa er lykkedes mig, men hvad det ikke kunde falde mig ind at rose mig af« (svarende til SKS 13, 175,13-14) fulgte oprindeligt følgende:

Ja havde endda den gamle Biskop levet, han havde dog virkelig en fiin Næse, men om den nye Biskop maa enten siges at han ingen Næse har, eller for at erindre om et Ord af den gamle Biskop, at han har »en god Næse - til at blive taget ved Næsen ved«.

Der er ikke overleveret renskrift (trykmanuskript) eller korrekturer til *HCD*.

4. Udgivelsesmåde

HCD udkom hos forlagsboghandler C.A. Reitzels Bo og Arvinger. Bogen optræder ikke i Reitzels protokol over *Forhandlinger med Forfattere, Redactører &c: 1835-[1858]*,* men ifølge Frithiof Brandt og Else Thorkelin, der havde adgang til den nu tabte *Regnskabsprotokol for 1848-59*, udgjorde SKs honorar 15 rigsdaler.* Oplagstallet og trykkeomkostningerne hos Bianco Luno kendes ikke.

Salget af førstetrykket gik langsomt, og det var ikke udsolgt i 1859 ifølge oplysningerne i *En Bladartikel af S. Kierkegaard, udgiven som Anhang til »S. Kierkegaards Bladartikler«*, Kbh. 1859, s. [16].* *HCD* blev i juli i førstetrykkets udgivelsesår oversat til svensk: *Hvad Kristus Dömmet om Officiel Kristendom*, Uppsala 1855.*